

Olminkhof, hof in Olden Eibergen

Het goed Olminkhof ligt in de buurschap Olden Eibergen aan de noordzijde van de Berkel aan de Needseweg, vlakbij de grens met de buurschap Hoonte onder Neede. De oudste geschiedenis is met enkele onzekerheden omgeven. Mogelijk wordt het erve al in 1188 genoemd in de bekende goederenlijst van graaf Hendrik von Dahl, heer van Diepenheim. In die lijst komt een hof ("curia") Avekinckhof voor die garven moet leveren. Het kan niet met zekerheid gezegd worden dat hiermee Olminkhof bedoeld wordt. Palmboom bestrijdt "alleen al op taalkundige gronden" de identificatie (door Slicher van Bath) van de "Diepenheimse" Avekinchhof met de in 1216 genoemde Alvinchove, die toen een bezit van het kapittel van St. Jan in Utrecht was. Palmboom meent dat de Alvinchove al tot de dos (uitzet, bruidsschat) behoorde die bisschop Bernold heeft meegegeven aan de stichting van de kerk van Sint Jan in Utrecht

(1027-1054). In 1225 en 1226 wordt het nogmaals in dat Utrechtse verband genoemd, o.a. in verband met pogingen van de graaf van Gelre en Zutphen op het Borculose territorium bezit te verwerven (1236: Groenlo). Ten aanzien van de Alvinchove en de eveneens in het bezit van het Utrechtse kapittel zijnde hof te Lintvelde onder Beltrum mislukte dit streven of heeft geen doorgang gevonden. Het moeten goederen van behoorlijke omvang geweest zijn, omdat ze een rol speelden in de onderhandelingen tussen de graaf van Gelre en Zutphen en de bisschop van Utrecht over de rechten in Salland. De Alvinchove verdwijnt na 1269 uit de Utrechtse administratie. Het is overigens niet helemaal uit te sluiten (maar daaraan geeft Palmboom geen voorkeur), dat met deze hof het in Zenderen gelegen bisschoppelijke leengoed Alvinchhof wordt bedoeld. Volgens Palmboom was het Stift Vreden ook nog na 1200 actief bezig zijn bezit rond Vreden te concentreren. Een verwerving van de Eibergse Alvinchove door het Stift in die tijd is daarom volgens Palmboom "heel wel mogelijk". De relatie met het Stift Vreden ontstond pas in de 14de eeuw. In 1329 kwam Alvinchove door verkoop door de familie Onewissen in handen van de abdis van Vreden, waarna het tot 1795 een hofhorig goed van dat Stift bleef. In een reconstructie van Bernhard Brons over de hoven van het Stift Vreden behoorden tot de curtis Alvinchove de horige goederen Beesbeke, Loghenmersch en Kote in Bederka [bedoeld was Hederike]. Maar ook hier zijn wat onzekerheden omdat o.a. het goed Beesbeke ook in verband gebracht kan worden met de omstreeks 1040 genoemde Hof te Neede.

De scholte van Olminkhof was erfelijk één van de vier bijzitters of assessoren van de jaarlijks op 25 januari te houden hofdag in Vreden.

Het goed moet 16de eeuw gespitst in de "Jonge Scholte" en de "Olde Scholte". Het is overigens onduidelijk of en zo ja, welk erf uit de lijftocht is ontstaan. Een lijftocht, lijfrente, was vaak een woning voor de oude boer en boerin nadat ze het goed hadden overgedaan

aan de volgende generatie. Een Vredense lijftocht bestond uit het negende deel van de opbrengsten van het gehele goed.

Na de Stormramp van 1 juni 1927 bouwde Olminkhof op de "Jonge Scholte" een nieuwe boerderij met karakteristieke villa op de hoek Stokkersweg/Needseweg in Eibergen. De naam "Jonge Scholte" verhuisde mee. De oude Jonge Scholte werd Brus, naar de familie die het erf aankocht.

Kerngegevens:

1188: Avekinckhof (Diepenheim)

1216: Alvinchove (kapittel Sint Jan Utrecht)

1249: Alvenhove (idem)

1329, juli 30 (des sunnendaghes na sunte Jacopes daghe). Herman, Arnold und Rotgher ghehethen Onewissen verkopen met toestemming van hun moeder Elseben en hun zusters Sophyen en Jutten en Herman, zoon van Jutta, aan abdis Lutgarde van Vreden hun renten uit en rechten op de hof Alvinchove, namelijk 9 Schilling Lovenscher penningen en 2 herbergen, "eine bi grase [in het voorjaar] unde eine bi stro [in het najaar]" voor 7 mark. De verkoop is geschied voor het gericht van Lüdinghausen (Ludinchusen).

1329, augustus 13 (dominica post festum beati Laurentii martiris). Ludolphus, heer van Steinfurt, oorkondt dat Hermannus, zoon van Rotgherus de Olflen, afstand heeft gedaan van zijn leen- en eigendomsrechten op 2 "Schilling Lovelensium denariorum" en op het "ius hospicii" van de hof Alvinchof (het bovengenoemde recht om tweemaal per jaar verblijf te houden op de hof) ten gunste van de abdis van Vreden.

1360: Abdis Alheydis van Bentheim ontslaat Bekam, meier (villicam) op de hof thon Alvinchove in Eberghe en haar zoon Gerhardus voor 12 mark uit de horigheid en verleent hen de ministerialiteit. Zij beloven ervoor te zorgen dat er twee personen voor in de plaats komen. De abdis verpacht hen levenslang de hof Alvinchove en de goederen Beesbeke, Loghenmersch in Eibergen en het goed Kote in Bederka [Hederike in Markelo].

1395, september 17 (in die s. Lamberti). Aan de pacht van de Alvinchove wordt door de navolgende personen/goederen bijgedragen: Gherhardus de Alvinchove 3 schilling uit Beesbeke, Hederike en Loghenmersch en Bentlerbroeck; Bolte Lutynch 17½ penning. Uit Rome of Roschemersch; Cleno [Cleve] en Varwerke [Neede] 10 schilling; het Stift Oldenzaal van Dalle 8 schilling; Sticke en Lechtenhorst 8 schilling; Swartwalt in Groenlo uit Everdinch in de buerschap Zumerse 6 penningen. en uit de Modincmaet 1 penning; Lambertus Woldinck uit Hulshof 8 penningen; tor Hove in de buerschap Resepe in het kerspel Geesteren 30 penningen die de vicaris van Borculo in pacht heeft, Jalinch 1 penning; Sywerdinch tor Aves bij Groenlo 7 penningen; Spenke 1 obulus; Mengerinch 1 penning, Wesselus de Molendino in Groenlo van Broek in Lintlo 1 penning; Besselinc in Lintlo 3 schilling, dat Lunteman in Groenlo onder zich heeft; Gherhardus Sussekote 6 penningen, van Everscamp; Tancinc in Lintvelde 8 penningen. Dit laatste erf is in bezit van Yda von der (Moelen?), zuster van Wesselus de Molendino. Een aantal van deze pachtbijdragen komen nog voor in het verpondingskohier van 1646.

1406, augustus 20 (des naesten vrydaeghs na onser vrouwendaghe assumptio). Heynric van Nettelhorst und Gumpert van den Haverlande, schepenen te Lochem, oorkonden dat

Rutgher van Twyckel gen. Van den Kuesencampe hebben verkocht aan Lambert Schulte van Alvinghave ten behoeve van de abdis van Vreden de eigenhorigen Dyrck en Johan, zonen van Aleyd des Joeden in Lochem.

1495, augustus 11. Heer Frederick van Bronckhorst en Borculo ruilt met de abdis van Vreden zijn in de buurschap Recken in het kerspel Vreden (!) woonachtige eigenhorige Heylike Broicking met Marie then Alinckhave, dochter van Johan Schulte to Aelinckhaeve en diens vrouw Geese in het kerspel Eibergen.

1500: Albert ten Allynckhaeve en echtgenote Fenne doen erfwinning (register van hofwinningen Stift Vreden.

Vermeldingen in de Borculose schattingsregisters:

1529: Alminckhoff 1 gulden; Alminckhoff lijffucht 3 ortt;

1553: Alminckhoff 1 gulden; Essker Arlinckhoff 1 gulden;

1570-1571: Schulte Alinghoff 1 1/2 gulden; die Lieffucht 3 ort.

Rookhoenders 1593:

Geen vermelding, mogelijk vrijstelling.

Verponding 1646:

't Goet soo Joan ten Olminckhoff den jongen bouwet. Is horich aen d'abdie te Vreden.

Daertoe is 't huys met 3 gaerden, groot 2 schepel 1 spint geseyt. Huys ende hoff 8 daler. Aen weidelant 23 koeweydens ad 3 daler de weyde. Aen bouwlant 15 molder saet ½ schepel, thientvrij, met die Sletmathe, daer eicken telgen in staen. Eycken telgen.

Wilt gront welcke affgeplagget wordt. Dese geeft jaerlix ter [198r.] pacht, nae luit sijner pachtcedule: 12 molder roggen, 6 molder boeckweyten, 13 molder haeveren.

Is eigenhorich. Pontschattinge: 18 gulden 5 stuver 4 penningen. 236-9-8. 224-4-8

Het andere Olminkhof hoort bij de halve erven (met een half recht in de marke):

Jan schulte ten Olminckhoff woent op die lieftucht soo die abdisinne te Vreden toebehoert.

Daertoe is 't huys met 2 [204r.] gaerdens, groet 3 schepel saet, ende 6 koeweiden ad 3 daler.

Huys, hoff geset op 7 daler. Ende die grote mathe met eicken tellingen wordt affgepachet.

Eycken telgen. Aen bouwlant 7 molder, thientvrij. Ther pacht: 7 molder rogge, soeven molder haeveren, 6 molder boeckweyten. Is eigenhorich. Pontschattinge: 9 gulden, 7 stuver,

4 penningen. 124-1-6. 114-2-5

Literatuur:

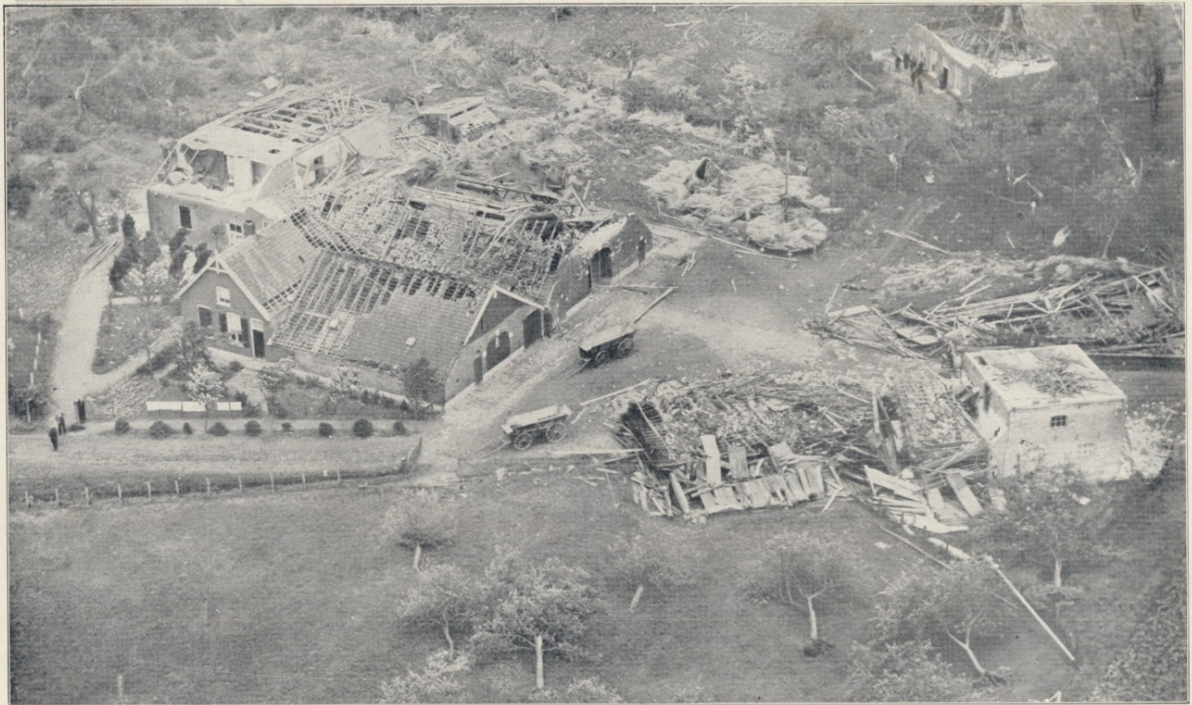
- J.J.M. Olminkhof, 800 Jaar Olminkhof (Wehl 1988).
- E.N. Palmboom, Het kapittel van Sint Jan te Utrecht. Een onderzoek naar verwerving, beheer en administratie van het oudste goederenbezit (elfde-veertiende eeuw) (Hilversum 1988) 78, 99, 112-114, 117, 286.
- J.G. Smit, "Eibergen en het goederenregister van Hendrik graaf van Dahl, heer van Diepenheim (1188)", in: Acht eeuwen heerlijk Eibergen. Bijdragen tot de geschiedenis van de gemeente Eibergen (Eibergen 1988) 11-18.
- Bernhard Brons, Geschichte der wirtschaftlichen Verfassung und Verwaltung des Stiftes Vreden im Mittelalter. Beiträge des Heimatvereins Vreden zur Landes- und Volkskunde, Beiheft II (herdruk van de eerste uitgave uit 1907, Vreden 1976), 47.

Bronnen:

- Gelders Archief, Handschriftenverzameling, inv.nr. 167, lus curiale litoricum abbatiae Vredensis vulgo hoffrolle, afschrift;
- Nationaal Archief, Wetgevende colleges, 1795-1810 (bloknr. 2.01.01.01), inv.nr. 431. Abdij/kapittel van Vreden. Bevat veel afschriften van stukken in het archief van het Stift Vreden.
- Fürstlich Salm-Salm'sches Archiv Anholt (FSSA), Archief Stift Vreden, regesten van oorkonden.

N.B. Deze pagina is op 13 augustus 2014 van de website www.heerlijkheidborculo.nl gehaald en in pdf-formaat gepubliceerd op de nieuwe website onder hetzelfde domein.

Bennie te Vaarwerk

Een overzicht in de buurt van het dorp Neele, waar de wervelstorm z'n grootste geweld en vernielende kracht uitoefende. Als alle luchtfoto's in dit extra nummer is ook deze door den fotograaf der K.L.M. speciaal voor „Het Leven” den ochtend na den ramp genomen.

De erven Olminkhof in Olden Eibergen werden op 1 juni 1927 zwaar getroffen door een tornado. Links Olminkhof 'de Jonge Scholte', rechtsboven Olminkhof 'de Olde Scholte'. De Jonge Scholte werd hersteld, de Olde Scholte werd herbouwd maar toen met het voorhuis naar de Needseweg gekeerd. De Jonge Scholte verloor zijn houten topgevels, die vervangen werden door wolfsdaken. (Speciaal nummer van tijdschrift Het Leven, juni 1927)